

zaprasza na Posiedzenie Naukowe Zakładu nt.

***SYSTEM OSADNICZY I ZASIĘGI ODDZIAŁYWANIA MIAST A PODZIAŁ
TERYTORYALNY KRAJU. DIAGNOZA, OCENA, OPTYMALIZACJA***

25 listopada 2015 r. (środa) • siedziba IGiPZ PAN (sala konferencyjna na VI piętrze)
ul. Twarda 51/55 • 00-818 Warszawa • godz. 10-13

Program

- 10.00-10.10 Otwarcie Posiedzenia i wprowadzenie (Przemysław Śleszyński, Kierownik Zakładu Geografii Miast i Ludności IGiPZ PAN, Przewodniczący Komisji Geografii Osadnictwa i Ludności PTG)
- 10.10-10.30 Dariusz Sokołowski (Wydział Nauk o Ziemi UMK): **Niektóre uwarunkowania i kryteria korekty podziału administracyjnego Polski na szczeblu województw**
- 10.30-10.50 Łukasz Zaborowski (Instytut Sobieskiego): **Przesłanki i możliwości korekty podziału terytorialnego państwa na szczeblu województw w świetle rozmieszczenia głównych ośrodków miejskich**
- 10.50-11.10 Tomasz Kaczmarek (Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM): **Współpraca międzygminna jako alternatywa dla reform i korekt podziału terytorialnego na szczeblu lokalnym**
- 11.10-11.20 Przemysław Śleszyński (IGiPZ PAN): **Efektywność układów osadniczo-terytorialnych: zastosowanie analizy grawitacyjnej**
- 11.20-13.00 **Dyskusja otwarta**
- 13.00 Lunch

Agenda

W ostatnim czasie w „Przeglądzie Geograficznym” miała miejsce dyskusja na temat kształtowania się sieci ośrodków miejskich wyższego rzędu oraz ich zasięgów oddziaływania (Sokołowski 2014, Zaborowski 2014, Śleszyński 2015). W istotnej części miała ona wyraźny utylitarny wydźwięk, związany z optymalizacją sieci osadniczej w stosunku do obecnego podziału terytorialnego. Dotyczy to zarówno liczby ośrodków na różnych szczeblach hierarchii administracyjno-osadniczej, jak też zasięgów oddziaływania w stosunku do aktualnych granic administracyjnych, zwłaszcza województw. Są co najmniej trzy ważne powody, aby dyskusja ta była kontynuowana:

1) w świetle coraz większej liczby opracowań, skutki reformy z 1999 r. i przyjętych rozwiązań administracyjno-terytorialnych są zbyt mało zadowalające. Krytyka dotyczy zarówno podziału kompetencyjnego (w tym zwłaszcza upośledzenia pod tym względem powiatów), jak też liczby oraz zasięgów geograficznych poszczególnych jednostek;

2) stwierdzany jest polaryzacyjny charakter rozwoju kraju, prowadzący do pogłębiania różnic w poziomie życia i warunkach prowadzenia działalności gospodarczej. Źródeł polaryzacji społeczno-gospodarczej upatruje się między innymi w przyjęciu podziału terytorialnego na zbyt duże jednostki i silne wzmocnienie tylko wybranych ośrodków osadniczych, kosztem innych

szczebli hierarchicznych, z których skutecznie wypłukiwane są funkcje, zwłaszcza wyższego rzędu;

3) w najbliższych dekadach spodziewane są poważne zmiany w rozmieszczeniu ludności, związane z silną depopulacją dużej części kraju. Dotyczyć to będzie jednak nie tylko tradycyjnego wyludniania się peryferyjnych regionów wiejskich, ale także miast niemal wszystkich kategorii osadniczych, w tym zwłaszcza średnich. Wraz z pogarszającą się strukturą wieku, będzie to silnie osłabiało podstawy ekonomiczne miast i regionów (zmniejszanie się dochodów przy rosnących kosztach opieki społecznej).

Celem seminarium jest zatem przedyskutowanie głównych kwestii, związanych z relacjami systemu osadniczego w stosunku do podziału administracyjno-terytorialnego oraz próba znalezienia odpowiedzi na pytania, związane z efektywnością systemu społeczno-gospodarczego kraju. W szczególności uwaga będzie skoncentrowana na następujących wątkach tematycznych:

- 1) Czy aktualna sieć osadnicza i system terytorialno-administracyjny sprzyja rozwojowi kraju?
- 2) Jak uzyskiwać wysoką efektywność tych układów?
- 3) Czy w powyższym kontekście potrzebne są korekty podziału terytorialnego, czy raczej powinno to dotyczyć zakresów kompetencyjnych poszczególnych szczebli hierarchicznych?
- 4) Czy i jakie zmiany w podziale terytorialnym i hierarchii sieci osadniczej mogłyby skuteczniej przeciwdziałać negatywnym procesom polaryzacyjnym?
- 5) Jak optymalnie kształtować sieć osadniczą i granice regionów administracyjnych różnego rzędu wobec spodziewanej depopulacji?

Relacja z seminarium oraz podsumowanie głównych wniosków planowane jest do upublicznienia, m.in. w postaci sprawozdania w „Przeglądzie Geograficznym”.